A bihari ev. ref. egyttm esperesi hivatalá-é 1888 1228.

A NAGY-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1888. ÉV AUGUSZTUS HÓ 9. NAPJÁN

NAGY-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

BIRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA

BALOG AMBRUS

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1888. — 984.

A NAGY-SZALONTAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1888. ÉV AUGUSZTUS HÓ 9. NAPJÁN

NAGY-SZALONTÁN TARTOTT KÖZGYŰLÉSÉNEK

ÉS

BIRÓSÁGI ŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA

BALOG AMBRUS

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1888. — 984.

A nagyszalontai ev. ref. egyházmegye 1888. évi augusztus hó 9. napján Nagy-Szalontán tartott közgyűlésének jegyzőkönyve.

Szél Kálmán esperes és Tisza Kálmán egyházmegyei gondnok, elnöklete alatt jelen voltak:

Lelkészi tanácsbirák:

Böszörményi Károly
Nagy Péter
Ferenczi Gedeon
Balog Ambrus
Márk Ferencz
Nagy Imre

Világi tanácsbirák:

Ercsei Sándor
Tisza István
Dr. Balogh Elek.

Jegyzők: Balog Ambrus, Nagy Imre lelkészi-, Borbély László világi részről.

Lelkészek:

Böszörményi Lajos n.-szalontai,
Csiha Márton k.-apátii,
Szűcs József f.-gyarmati,
Sípos Imre belényesi,
Bagdi János anti,
Bethlendi Sándor tamásdai,
Bögös Lajos erdő-gyaraki,
Ónodi Sándor mező-gyáni,
Szondi Géza sz.-leányfalvai,
Barna Zsigmond sonkolyosi,
Kolumbán Áron köte-gyáni,
Kis György szakáli lelkészek.

Egyházak képviselői:

Bajó János N.-Szalontáról
Szathmári Zsigmond N.-Szalontáról
Sárközi Ferencz Sarkadról
Tóth János Ugráról
P. Deák Mihály M.-Gyánból
Telegdi József Tamásdáról
Buka Mihály Szakálból.

Elnöklő esperes — buzgó ima után — szivélyes meleg szavakkal üdvözölvén egyházmegyénknek — mindnyájunk közörömére megjelent, — tisztelve szeretett egyházgondnokát, *Tisza Kálmán ő nagyméltóságát*, ki az egyházi és iskolaügyek iránt való érdeklődésben mindnyájunknak buzditó és lelkesitő például szolgál; melegen üdvözölvén a megjelent lelkészi és világi tanácsbirókat, lelkészeket és egyházak képviselőit, — a szivből szivek mélyére ható üdvözlete által felkeltett lelkes „éljenek“ elhangzása után: jelen közgyűlésünket megnyitottnak nyilvánitja.

---

61. Annak kijelentése után, hogy egyházmegyénk tanitótestülete részéről, a jelen alkalommal megbizó levél nem adatott be, az egyházak világi képviselői:

a fent kitett sorrendben, kifogás alá nem eső megbizó leveleik alapján, igazoltatnak.

62. Benedek László, Fábián László, Sántha István egyházmegyei tanácsbirák, Csák József ménesgyoroki és Szőcs Imre bélzerindi lelkészek köztudomásra hozott azon jelentése, hogy különböző, tőlük nem függő, akadályul szolgáló körülményeik miatt a közgyűlésen meg nem jelenhetnek.

Sajnálattal vétetik tudomásul.

63. Olvastatott a szavazatbontó bizottság 1888. junius 6-án és augusztus 5-én felvett következő két rendbeli jegyzőkönyve:

I. „Esperes előterjeszti, hogy a 11—1888. sz. egyházmegyei gyűlés végzése folytán felhivta a presbyteriumokat, miszerint az üresedésben levő lelkészi tanácsbiróságra, szabályszerüen kiállitott szavazataikat folyó évi junius 1-ig hozzá terjesszék be. A mai napig hozzá 41 egyházból küldetett be szavazat, melyeket is bemutatván, azok fölbontása alkalmával kiderült, hogy a 41 egyházból beküldött szavazat mind szabályszerüen van kiállitva és igy jogérvényes, mivel pedig Szalontát 2 szavazat illeti, a 41 egyházból 42 jogérvényes szavazat érkezett be, melyek is a következőleg oszlottak szét.

Nagy Imre ugrai lelkész nyert	21	szavazatot.
Böszörményi Lajos szalontai lelkész	17	„
Sípos Imre belényesi „	2	„
Nagy Dániel komádii „	1	„
Makai László okányi „	1	„
Összesen:	42	szavazat.

Miért is átalános többséget senki sem nyervén, a legtöbb szavazatot nyert Nagy Imre és Böszörményi Lajos uj szavazásra tüzettek ki.

Szavazatot nem küldött be a k.-peregi és szentleányfalvai presbyterium. A fentebbi 42 szavazat, a számbavétel után, megsemmisittetett.“

II. „Esperes előterjeszti, hogy mivel az üresedésben levő lelkészi tanácsbiróságra beadott első szavazás alkalmával általános többséget senki sem nyert, az akkor legtöbb szavazatot nyert Nagy Imre és Böszörményi Lajos uj szavazásra tüzettek ki, felhivatván a presbyteriumok, hogy szabályszerüen kiállitott szavazataikat folyó évi augusztus 1 ig az esperesi hivatalhoz adják be. E felhivás folytán 40 egyházból küldetett be hozzá szavazat, melyeket is bemutatván, azok fölbontása alkalmával kiderült, hogy a 40 egyházból beküldött szavazat mind szabályszerüen van kiállitva és igy jogérvényes; — mivel pedig Szalontát 2 szavazat illeti, a 40 egyházból 41 jogérvényes szavazat érkezett be, melyek is a következőleg oszlottak meg:

Nagy Imre ugrai lelkész nyert	28	szavazatot
Böszörményi Lajos szalontai lelkész nyert	13	„
Összesen:	41	szavazat.

Miért is Nagy Imre mint általános többséget nyert, egyházmegyei lelkészi tanácsbiróul jelentetett ki.

Szavazatot nem küldött be: K.-Pereg, Ugra, Zsadány.

A beérkezett 41 szavazat, a számbavétel után, megsemmisittetett.“

Nagy Imre a tanácsbirói esküt letevén, s esperes ur által szivélyesen üdvözöltetvén, azon köztetszéssel találkozó kijelentése, s benső meghatottsága folytán ünnepélyes szinezetet nyert azon fogadása és igérete után, hogy tanácsbirói tisztének tőle telhető hüséges teljesitésében, mindenkor a keresztyén vallás legfőbb, legsarkalatosabb törvénye, *az Isten- és emberek iránt való szeretet leszen vezérelve:* tanácsbirói székét lelkes éljenzések között elfoglalja.

A szavazataikat beadni elmulasztott egyházak presbyteriumai jogaik gyakorlására, s egyszersmind kötelességeik teljesitésére jegyzőkönyvileg felhivatni rendeltetnek.

64. Olvastatott ugyancsak a szavazatbontó bizottság 1888. junius 6-án felvett jegyzőkönyvének következő 3-ik száma:

„Esperes előterjeszti, hogy az üresedésben levő lelkész-gyámintézeti választmányi tagságra hozzá, junius 1-ig, mint kitüzött határidőig, 38 szavazat küldetett be, melyeket felmutatván, azok fölbontása alkalmával kiderült, hogy azok mind szabályszerüen kiállitott jogérvényes szavazatok, melyek is a következőleg oszlottak meg:

Böszörményi Lajos	nyert	25	szavazatot
Nagy Dániel	„	4	„
Nagy Imre	„	3	„
Bernáth Lajos	„	1	„
Sípos Imre	„	1	„
Csiha Márton	„	1	„
Patóh Károly	„	1	„

Bögös Lajos	nyert	1	szavazatot
Makai László	„	1	„
	Összesen :	38	szavazat.

Miért is Böszörményi Lajos, mint általános többséget nyert, lelkészi gyámintézeti választmányi tagul jelentetett ki s a számba vett szavazatok megsemmisittettek.

Szavazatot nem küldöttek : Szűcs József, Csák József, Szondy Imre, Szondy Géza és Nagy Béniámin.“

Tudomásul szolgál.

65. A több példányban leirt s kiosztott tárgysorozat felolvasottnak vétetvén :

helybenhagyatik, s tanácskozási sorrendül elfogadtatik.

66. Olvastatott esperesnek az elnökileg elintézett ügyekről tett következő jelentése :

„Nagytiszteletü egyházmegyei közgyűlés!

Az egyházmegye utóbbi közgyűlése óta, elnökileg elintézett közérdekü ügyekről, a következőkben van szerencsém beterjeszteni jelentésemet :

1. 1888. márczius 30-án az ugrai presbyterium kérelme folytán megengedtem, hogy Szabó József segédlelkész 1889. február 19 ig ideiglenes minőségben vigye az ugrai leánytanitóságot, tekintettel az ott fennforgó rendkivüli körülményekre. 159. szám alatt.

2. Junius 1-én 262. szám alatt beleegyezésemet adtam abba, hogy Vadas Gyula segédlelkész az 1888—89. iskolai évben a cserméi káplántanitóságban maradjon.

3. Junius 1-én bélzerindi lelkész jelenti, hogy a leidai Gusztáv-Adolf egylettől 51 frt 48 krt, a lipcsei központi Gusztáv-Adolf egylettől 124 frt 10 krt nyert segélyül a bélzerindi egyház templomépitésre, mely 175 frt 58 kr hozzám beküldetvén, ezen összeget én a bélzerindi egyház javára betétül helyeztem el a nagyszalontai takarékpénztárban.

4. Junius 18-án 249. szám alatt jóváhagytam a komádii templomnak Pekánovics Imre főmérnök által készitett tetőzeti tervrajzát, költségvetését, műszaki leirását és az egyháztanácsnak Hoffman György épitővel ezek alapján kötött épitési szerződését.

5. Junius 22-én 261. szám alatt jóváhagytam Lánczy kir. főmérnök által felülvizsgált és helyesnek talált tervét és költségvetését a kötegyáni toronynak, valamint megerősitettem a kötegyáni presbyteriumnak és egyházközségi közgyűlésnek a toronyépités költségei fedezésére vonatkozó intézkedéseit.

6. Julius 3-án 272. szám alatt jóváhagytam a tenkei presbyterium azon intézkedését, hogy még az 1888—9-ik iskolai évben, ideiglenesen segédtanitót alkalmazhasson 200 frt évi fizetés, lakás és fütés mellett.

7. Julius 28-án 318. szám alatt Szentandrási Kálmán Komádiba meg-

választott leánytanitót, oklevele és szolgálati bizonyitványa alapján, ideiglenesen megerősitettem állomásán.

8. Augusztus 4-én 335. szám alatt Aranyi Lázár B.-Sebesbe megválasztott tanitót, oklevele és szolgálati bizonyitványa alapján, ideiglenesen megerősitettem állomásán."

Helybenhagyó tudomásul vétetik.

67. Olvastatott ugyancsak esperesnek a skontró ügyekről tett következő jelentése :

„Nagytiszteletü egyházmegyei közgyűlés!

A skontró ügyekről a következőkben van szerencsém jelentésemet beterjeszteni :

1. A 10—1888. számu egyházmegyei végzés értelmében felkértem 211. szám alatt Bihar- és Aradmegye alispáni- és Arad város főpolgármesteri hivatalát, hogy a nazarénusokkal és baptistákkal szemben, a m kir. belügyminiszterium e tárgyu rendeletét alkalmazni s illetőleg foganatositttatni méltóztassanak; mire vonatkozólag Biharmegye alispánja 6656. számu átiratában értesit, hogy ezen tekintetben a politikai hatóság eljárását, egyrészt a magy. kir. belügyminiszter urnak e tárgyu rendelete, — másrészt azon szempont szabályozza, hogy a gyülekezési jogot szabályozó rendőri szabályok alkalmazásával mindaz elleneztessék, mi által nevezett nazarénusok vagy baptisták a többi lakosok vallási érzületét vagy nyugalmát és biztonságát zavarhatnák. Ezen elvek alkalmazásával, minden előfordulható tulkapást ugy ő, mint a járási főszolgabirók lehetőség szerint megakadályozni igyekeznek; kijelentvén, hogy ezen tanok terjedésének megakadályozására a fősiker az egyház férfiainak, főleg a lelkészeknek, hiveik kedélyére és nézeteire gyakorolható befolyásától várható, — kiket is a fent körvonalozott határok között e működésökben lehetőleg támogatni, mint eddig ugy ezután is kötelességének ismeri.

2. A 27—1888. számu egyházmegyei végzés értelmében felkértem Aradmegye közigazgatási bizottságát, hogy a mulasztó tankötelesek hatósági ellenőrzése czéljából a mulasztók névsorának a megyei királyi tanfelügyelőhöz leendő beterjesztését rendelje el. Mire vonatkozólag Aradmegye főispánja 820—1888. számu átiratában értesit, hogy e tekintetben a megye közigazgatási bizottsága már az 1886 és 1887. évben a megfelelő intézkedéseket megtette; utasitván a községi előljárókat, hogy minden hónapban a tanitást mulasztó tankötelesek kimutatását a megyei kir. tanfelügyelőhöz terjesszék be.

3. A 49—1888. számu végzés értelmében remetei volt egyházgondnok Szabó András számadására vonatkozólag az ügy helyszini megvizsgálásával megbizott Sípos Imre és Barna Zsigmond lelkészek jelentik, hogy a kifogásolt nyugták helyett ujakat azért nem állithat ki, mert a nyugta adók nagyrésze nem helybeli, s azt sem tudja hol laknak.

4. A 9—1888. számu egyházmegyei végzés 9. pontja értelmében, megfelelő intézkedésre 283. szám alatt felkérvén, a szalontai járás főszolga-

biráját $^{1755}/_{1888}$ szám alatt értesit, miszerint utasitotta Erdő-Gyarak község előljáróságát, hogy az a regale jövedelemről vezetett számadást — kezdettől fogva — az erdőgyaraki ref. egyházzal, az esperesi hivatalhoz leendő beterjesztés végett 15 nap alatt közölje."

Jóváhagyó tudomásul szolgál.

68. Olvastatott az 1888. évi törvényszerü egyházlátogatásról tett következő esperesi jelentés :

„Nagytiszteletü egyházmegyei közgyűlés!

A folyó évi törvényszerü egyházlátogatásról szóló jelentésemet a következőkben van szerencsém beterjeszteni.

5 egyházban, u. m. Aradon, K.-Peregen, N.-Peregen, Szemlakon és N.-Szalontán *személyesen*, Szentleányfalván *Ferenczy Gedeon* egyházmegyei tanácsbiró urral, B.-Sebesen, Pankotán, M.-Gyorokon, *Fábián László* egyházmegyei tanácsbiró urral, K.-Gyánban, Sarkadon, M.-Gyánban Dr. *Balogh Elek* egyházmegyei tanácsbiró urral együtt teljesitettük a törvényszerü egyházlátogatást. — A harsányi, ugrai, zsadányi, okányi s kereszturi és geszti egyházakban *Böszörményi Károly* és *Nagy Péter* egyházmegyei tanácsbiró urak; — a komádii, m.-homorogi, szakáli, k.-apátii, b.-böszörményi, m.-sassi egyházakban *Balog Ambrus* egyházmegyei tanácsbiró és *Csiha Márton* lelkész urak ; — az anti, f.-gyarmati, nagy-zerindi, erdőhegyi, ágyai, szintyei, vadászi, bélzerindi, cserműi, tamásdai, bajji, erdőgyaraki, árpádi, f.-tóti, tenkei, gyantai, belényesi, remetei, tárkányi nyégerfalvai, fenesi, sonkolyosi, jánosfalvai és belényes-ujlaki 24 egyházban *Márk Ferencz* egyházmegyei tanácsbiró és *Nagy Imre* lelkész urak végezték azt felkérésem folytán.

A tisztelettel idezárt egyházlátogatási jegyzőkönyv nyomán a következő fontosabb és részben hatósági intézkedést igénylő ügyeket van szerencsém kiemelni.

1. Jeles tanitók : Pokol Mihály gyanté-pusztai, Kis István k.-gyáni leánytanitó, Kapéri Károly, Kovács Béla nagyszalontai fi, Török Gyula, Sütő Antal, Szabó Gyula és Bakk János nagyszalontai leánytanitók, Krucsó Ferencz, Kis Károly komádii fitanitók, Kutasi Ferencz b.-böszörményi, Szabó József n.-zerindi, Szentjóbi Szabó Kálmán belényesi fitanitók.

2. Örvendetes haladást mutat a Hunyady László segédlelkésztanitó vezetése alatti pankotai és a Dabizs Ferencz vezetése alatti szentleányfalvai vegyes iskola. Határozott javulást tűntet fel a Füzessy Endre által vezetett m.-gyáni fiiskola.

3. Állomásaikról lemondottak : Madarász József m.-gyáni, V. Mészáros Endre k.-peregi leánytanitók, miért is az illető presbyteriumok ezen állomásoknak a jelen tanév végeztével leendő szabályszerü betöltésére utasittattak, — valamint a boros-sebesi presbyterium is felhivatott, hogy az ideiglenes minőségben alkalmazott Székely Dezső helyett, hivatásának megfelelő más tanitót alkalmazzon.

4. Nagyon gyenge, teljesen értelmetlen és ki nem elégitő a Schladt Henrik által vezetett szemlaki 4 osztályu vegyes iskola. Minden tantárgy az értelem fejlesztés kizárásával csak tanultatott, olvasás, számolás a legkezdetlegesebb és ki nem elégitő állapotban. Daczára az egyházmegye többszöri meghagyásának, magyarul csakis egy tantárgyat, a földrajzot tanulták, de ezt is kalendáriumszerüleg; miért is a tanitó, kinek erkölcsi élete ellen is panaszt emelt a presbyterium, — fegyelmi vizsgálat alá vonandó, — mi neki tudtára is adatott azzal, hogy ügye az egyházmegye legközelebbi közgyűlése alkalmával tartandó birósági ülésen fog tárgyaltatni.

5. Jelenleg is gyenge, de mégis némi haladást tüntet fel. a Kerékgyártó Mihály által vezetett b.-ujlaki vegyes iskola, hol beigazolva levén az, hogy tetemes volt az iskolakötelesek mulasztása, — a 9—1888. számu egyházmegyei végzés 5-dik pontja alatt hozott határozat a jövő 1888—89-ik isk. évre is kiterjesztendő; ezen iskolai év eredményétől tétetvén függővé a tanitó tovább ott maradhatása.

6. Visszaesést mutat F.-Gyarmaton a Nagy Lajos vezetése alatti fiu, Erdőhegyen a Balogh József vezetése allatti fiu- és Izsó Károly vezetése alatti leányiskola, Tenkén a Nagy Dániel vezetése alatti fiu, Szabó Lajos vezetese alatti leányiskola. Fenesen, a beigazolt nagymérvű mulasztás miatt, alig elbirálható a Posta Lajos vezetése alatti vegyes-iskola, — miért is egyfelől nevezett tanitók, másfelől az illető presbyteriumok állásukból folyó kötelességeik pontos és lelkiismeretes teljesitésére, felelősség terhe alatt felhivandók.

7. Mivel a taneszközök közül több helyütt hiányzik a számoló-gép és e miatt a szám tanitása nem megfelelő vagy épen elhanyagolt: ugy a számoló-gépnek, mint általában a még hiányzó taneszközöknek beszerzésére és azoknak tantervszerű felhasználására utasitandók egyfelől a presbyteriumok, másfelől a tanitók.

8. Mivel több helyütt, főleg a Belényes vidéki és Aradmegyei egyházak iskoláiban tetemes a mulasztás: ennek orvoslása végett a törvényszerü eljárásra, illetőleg a tanköteles mulasztók 14 naponként kimutatására s annak ugy a községi előljárósághoz, mint egyidejüleg a megyei tanfelügyelőséghez leendő beterjesztésére, s ha ezen eljárás óhajtott sikerre nem vezetne, az esperesi hivatalhoz teendő indokolt jelentésre, felhivandók a lelkészek és tanitók.

9. Pankotán örömmel hagyta jóvá és erősitette meg az egyházlátogatóság a presbyterium azon intézkedését, hogy az 1888—89-ik iskolai évtől kezdve a lelkész 6 öl tüzifa fizetését 10 ölre emelte, maga belátván a presbyterium, hogy lelkész, az eddig fizetésében levő famennyiségből saját lakását is, az iskolát is, nem füttethette.

10. Örömmel jelenti be az egyházlátogatóság Arad város községi iskolaszékének azon buzgóságát, hogy m.-gyoroki ev. ref. iskola részére 21 darab jó és használható állapotban levő iskolai padot ajándékozott.

11. Sarkadon feltünő aránytalanság levén a különböző osztályok népességében, elannyira, hogy mig az I. és II. osztályban 107, 108 növen-

dék volt; a III-dik osztályban már a fiuknál csak 48, a leányoknál 31; a IV-dik osztályban a fiuknál 29, a leányoknál csak 2 volt a növendékek száma: ezen visszásság megszüntetése czéljából a törvényszerü egyházlátogatóság utasitotta a presbyteriumot, hogy az ide vonatkozó törvényt és rendeletet a legpontosabban foganatositsa, — intézkedjék, hogy a tankötelesek kellő időben, évenként irassanak ki s ezen kiirás alapján követelje azoknak iskolába feladatását s feljáratását; valamint arra is, hogy a tanévet szeptember 1-től junius 30-ig tartsák és intézkedjék a kiszabott tankönyvek használatáról.

12. Komádiban az uj iskolaépület (5-dik iskola) felépült, a templom átalakitása megkezdetett.

13. Megnyugtatólag jelenti az egyházlátogató küldöttség Szintyéről, hogy ott, az ujonnan alakuló leányegyház tagjai, lelkesedve várják az uj iskolaépületben alkalmazandó tanitót s kifejezést adnak azon reménynek, hogy a tőlünk kitért tagok ismét visszatérnek és jelentik, hogy az iskolaépittetési költségek kivetésénél és behajtásánál az e tárgyu egyházi törvények és rendeletek mindenben megtartattak.

14. Végül van szerencsém jelenteni, hogy a 18—1888. számu egyházmegyei végzés 3. pontja értelmében, Fábián László egyházmegyei tanácsbiró, Frint Lajos aradi ág. evang lelkész és Haas Sándor aradi ág. evang. felügyelő urakkal, mint a békési ág. evangelikus egyházmegye kiküldötteivel együtt, folyó évi május hó 27-én Lippán megjelentünk a Lippa-Radna-Solymoson lakó prot. hitrokonok körében alakitandó egyesült prot. egyház létrehozása czéljából s a szép számmal egybegyült hitrokonok előtt kijelentettük, hogy a szellemi és anyagi téren leendő teljes paritás alapján és magyar nyelvü egyház kikötése mellett rajta leszünk, hogy buzgólkodásuk folytán az egyesült protestáns egyház létrejöjjön mielőbb s buzditva őket az ugy vallási, mint magyar nemzeti tekintetben annyira fontos és nemes munkára, felhivtuk őket eljárásuk eredményének, hatóságaik utján leendő mielőbbi beterjesztésére.“

Helyeslő tudomásul vétetik.
Intézkedései jóvágyatnak.
Inditványai határozati erőre emeltetnek.

A pankotai presbyterium azon egyházias buzgóságról tanuskodó intézkedése, hogy a lelkész eddigi 6 öl fa fizetését, a maga jószántából és belátása folytán 10 ölre emelte, midőn egyrészről az elismerő köszönetet valóban megérdemli, másrészről egyházmegyei közgyűlésünk által a beálló 1888—89-ik iskolai évtől kezdve kötelező erőre emeltetik, azon utásitás mellett, hogy e fizetés-javitás, a törvényes módozatok szerint, a dijlevélbe is beiktattassék.

Arad szab. kir. város községi iskolaszéke iránt, *hazafias jótékonyságáért*, a jegyzőkönyvi köszönet kifejezése elrendeltetik.

Schladt Imre Henrik szemlaki tanitó ügye, irataival együtt, fegyelmi elbánás végett, egyházmegyénk birósághoz áttétetni, közgyűlésileg elrendeltetik.

69. Olvastatott a törvényszerü egyházlátogatás költségeinek — mint közigazgatási költségeknek — bevételére és kiadására vonatkozó következő javaslat:

„A) Fizetne a 136 forintra menő egyházlátogatási költségekből, az egyes egyházak népességére, vagyonosságára, a távolság és közlekedési eszközök mai tényleges viszonyára való tekintetből

			Áthozat:	frt	64.50
1. Ágya	frt	3.—	24. M.-Gyorok	„	1.—
2. Ant	„	2 50	25. M.-Gyán	„	4.—
3. Árpád	„	3.—	26. M.-Sass	„	3.—
4. Bajj	„	2.—	27. N.-Harsány	„	2.50
5. Belényes	„	2.—	28. N.-Szalonta	„	8.—
6. B.-Ujlak	„	2.—	29. N.-Zerind	„	4.—
7. B.-Zerind	„	1.—	30. Ó-Arad	„	5.—
8. Böszörmény	„	5 —	31. Okány	„	5.—
9. Zsadány	„	4.—	32. Pankota	„	2.—
10. B.-Sebes	„	1.—	33. Remete	„	2.—
11. E.-Gyarak	„	2.—	34. Sarkad	„	8.—
12. Erdőhegy	„	3 —	35. S.-Keresztur	„	2.—
13. F.-Gyarmat	„	3.—	36. Sonkolyos	„	1.—
14. F.-Tót	„	1.—	37. Jánosfalva	„	1.—
15. Fenes	„	2.—	38. Szakál	„	1.—
16. Geszt	„	3.—	39. Szemlak	„	3.—
17. Gyanta	„	3.—	40. Szentleányfalva	„	2.—
18. K.-Pereg	„	5.—	41. Tamásda	„	2.—
19. N.-Pereg	„	2.—	42. Tárkány	„	3.—
20. Komádi	„	6.—	43. Nyégerfalva	„	1.—
21. K.-Apáti	„	2.—	44. Tenke	„	4.—
22. K.-Gyán	„	5.—	45. Ugra	„	4.—
23. M.-Homorog	„	2.—	46. Vadász	„	3.—
Átvitel:	frt	64.50	Összesen:	frt	136.—

azaz százharminczhat forintot.

B) A törvényszerü egyházlátogatás teljesitésével megbizottak felszámithatnák költségeiket, — itt is mindenütt figyelembe véve a tapasztalás által igazolt s tényleg felmerülő kiadásokat — a következő módon:

1. Sebes-Körösöntúli egyházakban:

K.-Apáti, B.-Böszörmény, M.-Sas, Komádi, Szakál, M.-Homorog, összesen 6 egyházban, à 2 frt 40 kr = frt 14.40

Áthozat: frt 14.40

2. Sebes-Körösön inneni egyházakban:

Harsány, Ugra, Geszt, M.-Gyán, Zsadány, Okány, S.-Keresztur, Sarkad, összesen 8 egyházban, à 2 frt 40 kr = „ 19.20

3. Fekete-Körösmenti egyházakban:

K.-Gyán, Ant, F.-Gyarmat, N.-Zerind, Erdőhegy, Ágya, Vadász, B.-Zerind, Tamásda, Bajj, összesen 10 egyházban, à 2 frt 40 kr = „ 24.—

4. Belényes-vidéki egyházakban:

E. Gyarak, Árpád, F.-Tóth, Tenke, Gyanta, B.-Ujlak, Sonkolyos, Jánosfalva, Fenes, Tárkány, Nyégerfalva, Remete, Belényes, összesen 13 egyházban, à 2 frt 40 kr = „ 31.20

5. N.-Szalontán „ 6.—

6. Arad-vidéki egyházakban:

Szemlak, K.-Pereg, N.-Pereg, Arad, Szentleányfalva, B.-Sebes, M.-Gyorok, Pankota, összesen 8 egyházra jut = „ 41.20

Összesen: frt 136.—

azaz százharminczhat forint.“

A benyujtott javaslatnak mindkét része, melyeknek adatai a tapasztalásból véve a tényleges viszonyoknak megfelelnek — *egyhangulag elfogadtatik s 1897. deczember 31-ig terjedő időtartamra kötelező erőre emeltetik.*

Pénztárnok pedig utasittatik, hogy a jövő 1889. évtől fogva e javaslat A) részében foglalt összegeket az egyes egyházakra előirányzatában rovja ki. A törvényszerü egyházlátogatással megbizottaknak pedig a B) javaslat szerint szerkesztett, annak egyes tételeit és végösszegét tul nem haladó számokban felvett számla szerint fizesse ki.

Midőn ezen intézkedés folytán az egyházlátogatást teljesitők a saját, vagy fogadott előfogatokon való utazásra jövőben felhatalmaztatnak, másrészről az egyes egyházak, — ott a hol az eddig ugy volt szokásban, — a törvényszerü egyházlátogatás alkalmával az előfogatok előállitási kötelezettsége alól felmentetnek s az egyházlátogatóság előfogatát csakis szénával tartoznak ellátni.

70. Olvastatott az esperesnek, az 1888. április 27-től 1888. junius 18-ig a továbbitott pénzekről beterjesztett következő számadása:

Nagytiszteletü egyházmegyei közgyűlés!

Van szerencsém jelenteni, hogy egyházmegyénk utóbbi közgyűlése óta, a következő hivatalos pénzek továbbittattak általam:

	Idő	Okmány szám		Bevétel frt	Bevétel kr	Kiadás frt	Kiadás kr
	1888. év						
1	Április 27	202	Egyházmegyei pénztárnok beszállitás végett áttesz	411	85		
2	Május 1	202/1	Főiskolai kamat és évi-járulek			316	89
3	„ 2	202/2	Főiskola épitési-költség			78	11
4	„ 2	202/3	Tápintézet részére adomány			1	80
5	„ 1	202/4	1887-dik évi konventi jegyzőkönyv ára			15	05
6	„ 18	216	1888-dik évi államsegélyül áttétetett	933	85		
7	„ 30	221	Lelkészi gyámintézetnek államsegély			572	85
8	Junius 10	235/1	Államsegély cserméi s.-lelkésztanitónak			50	—
9	„ 12	235/2	Államsegély f.-tóthi lelkész-tanitónak			50	—
10	„ 12	235/3	Államsegély szintyén alkalmazandó tanitónak			50	—
11	„ 12	235/4	Államsegély a szakálli lelkésztanitónak			50	—
12	„ 18	235/5	Államsegély m.-gyoroki lelkésztanitónak			50	—
13	„ 18	235/6	Államsegély jánosfalvai tanitónak			30	—
14	„ 18	235/7	„ sonkolyosi lelkésznek			50	—
15	„ 19	235/8	„ nyégerfalvai tanitónak			31	—
				1345	70	1345	70

A számadás, a mely szerint az 1888. év április hó 27-től junius hó 18-ig az esperes kezéhez 1345 frt 70 kr tétetett át s ugyanezen összeg kiadatott, mint teljesen rendben levő okmányokkal igazolt — helybenhagyó tudomásul vétetik, esperes részére a felmentvény megadatik, az iratok pedig levéltárba tétetni rendeltetnek.

71. A remetei egyház, malma javitására, haranglábak készittetésére, — s 300 forintnyi adósságának törlesztésére, 357 forint közalapi segélyt kér.

A remetei egyház közalapi segélykérvénye, — rendszeres költségvetés hiányában, — a segély szükséges voltának hangsulyozásával, *egyházmegyénk ajánlata nélkül* terjesztetik föl a közalapi bizottsághoz.

72. A szentleányfalvai egyház, 150 forint évi segélyt kér a közalapból, a kért segély czeljául „1190 forint 10 év alatt törlesztendő“ s részben fedezetlen adósságát jelölvén meg, s hivatkozván arra, hogy „a lakosok fogyása, épületeinek romladozása miatt hivatalnokait fizetni s közszükségeit fedezni nem birja.“

Folyamodó egyház segélykérvényét, — alaki hiány miatt, — ezuttal *ajánlat nélkül* terjeszti föl egyházmegyénk közgyűlése; akkorra tartván föl ez irányu erkölcsi támogatását, mikor a számban megfogyatkozott s anyagilag meggyöngült egyház, adóssági terhének folyamatban levő rendezése végett törvényszerüleg kiállitott adóslevelét, jóváhagyás végett beterjeszti.

73. A tamásdai egyház, toronytető épitésre s templomjavitásra, 400 forint közalapi segélyt kér.

Folyamodó egyház, tekintettel kisded és szegény voltára, valamint arra, hogy épitkezése, illetve templomának kijavitása tovább nem odázható, s e czélból tagjaira tetemes épitési költség terhet vetett ki, — 100 forint közalapi segélyre ajánltatik, templom kijavitásra.

74. A jánosfalvai leányegyház, templomának belső fölszerelésére, 200 frt segélyt kér a közalapból.

Folyamodó leányegyház, miután rendszeres költségvetést nem terjesztett be, *közalapi segélyre ezuttal nem ajánltatik.*

75. Barna Zsigmond sonkolyosi lelkész, jövedelme csekély voltára, árviztől szenvedett kárára s leányegyháza gyakoribb meglátogatásának szükséges voltára hivatkozva, 200 forint közalapi segélyért kérvényez.

A csekély jövedelmü s károkat is szenvedett lelkész, ki a gondjaira bizott egyházak szellemi és anyagi virágzásán fáradhatlanul buzgólkodik, — *100 forint közalapi segélyre melegen ajánltatik.*

76. A sonkolyosi egyház, lelkészi lakának belső fölszerelésére, s adósságai törlesztésére, 200 frt közalapi segélyért folyamodik.

Az idegen nemzetiségek közt élő szegény kisded s anyagilag gyönge egyház, 100 forint közalapi segélyre ajánltatik.

77. A pankotai egyház, épitkezési költségeiből fenmaradt adósságának törlesztésére, 150 forint közalapi segélyt kér.

Az adósságok terhével küzdő, idegen felekezetek s nemzetiségek közt élő egyház, *100 forint közalapi segélyre buzgón ajánltatik.*

78. A ménes-gyoroki egyház, az iskolája épitésére felkölcsönzött adósság törlesztésére, 400 forint segélyt kér a közalapból.

Az iskolaépitési adóssággal tulterhelt, önmagát e czélból nagy mérvben megadóztatott, s idegen nemzetiségek közt missziót teljesitő kisded egyház, *200 forint közalapi segélyre hathatósan ajánltatik.*

79. A szintyei fiókegyház, tanitói fizetésre, 100 forint közalapi segélyért folyamodik.

Ez idegen nemzetiségek tengerében a mult 1887-dik évben, fölmerülő szigetként alakult s a gondviselés által a magyar reformátusság őrpontjául rendelt fiókegyház, hogy adomány s áldozat segélyével épitett iskolája megkezdhesse missziói működését, s e czélból tanitót állithasson bele, *100 forint közalapi segélyre melegen ajánltatik.*

80. Sípos Imre belényesi lelkész, rendetlenül befolyó csekély jövedelmét, adóssággal megterhelt szegénységét, városban lakásával együtt járó társadalmi helyzetét s azon körülményt hozván föl okul, hogy a helyi kath.

főgymnasiumban dijjazás nélkül tanitja a hittant, állandó évi 200 forint közalapi segélyt kér.

Folyamodó lelkészt, tekintettel városi lakásához mérten szerény s rendetlenül befolyó jövedelmére, s buzgón teljesitett vallástanitói működésére, *100 forint közalapi segélyre melegen ajánlja* egyházmegyénk közgyűlése.

81. A belényesi egyház, középületeinek javitására s adóssága törlesztésére, 425 forint közalapi segélyért folyamodik.

Tekintettel az egyháztagok elszegényedésére s a missziói fontosságu egyház helyzetére, folyamodó egyházat 100 forint közalapi segélyre ajánlja egyházmegyénk.

82. Derekas János f.-tóthi lelkésztanitó, hiányosan befolyó csekély jövedelmére utalva, 100 forint közalapi segélyt kér.

A csekély jövedelmü s e csekély jövedelmét is hiányosan élvező, kisded szegény egyházában kötelességét teljesiteni törekvő lelkésztanitó, 50 forint közalapi segélyre ajánltatik.

83. A f.-tóthi egyház — önfentartásra — 150 forint közalapi segélyt kér.

A jég- és árviz-károktól sujtolt s idegen elemek közt a lét harczát vivó szegény kisded egyházat, 100 forint közalapi segélyre ajánlja egyházmegyénk.

84. A cserményi leányegyház, közszükségei fedezésére, 100 forint közalapi segélyért folyamodik.

Az ugy felekezeti, mint magyar nemzeti szempontból iskolájával fontos missziói hivatást teljesitő, szegény s ennek daczára önfentartására eddig sokat áldozott kisded egyház, hogy továbbra is fentarthassa iskoláját s fizethesse tanitóját, *100 forint közalapi segélyre melegen ajánltatik.*

85. A nyégerfalvai leányegyház, templom-toronyjavitásra, 140 forint közalapi segélyt kér, beterjesztvén mellékletben a 240 forint 60 krra rugó költségvetést is.

Folyamodó leányegyház, mellékletben beterjesztett

költségvetésének megerősitése mellett, tekintettel kevés számu szegény tagjaira, idegen elemek közt küzdő őrponti helyzetére, 100 forint közalapi segélyre ajánltatik, — annak kiemelésével, hogy az 1885. évi közalapi segélynek, rendeltetési czéljára tett fölhasználását beigazolta.

86. A szakáli egyház templomvételre, illetve átalakitásra, meg nem határozott összegü közalapi segélyt kér, — az önerején elő nem állitható hiányt 950 forintban állapitván meg.

A hiányosan fölszerelt kérvényhez *pártoló javaslattal ezuttal nem járulhat egyházmegyei közgyűlésünk.*

87. A szintyei fiókegyház előljárói, segélyért folyamodnak a főt. egyházkerületi közgyűléshez, hogy a tanitói fizetés uj iskolájokban biztositassék.

Örömmel ragadja meg egyházmegyénk az alkalmat, hogy a tanitóság beállitásán buzgólkodó szintyeiek ügyét, a főtiszteletü egyházkerületi közgyűlés kedvező figyelmébe ajánlja, kikérvén e fontos őrpontra helyezett egyház részére a ref. segély-egylet támogatását.

88. Hajdu Elek vadászi lelkész, uti átalány czimen 50 frt segélyt kér a ref. segélyegylet pénztárából, hogy a felügyelete alatt álló cserműi leányegyházat s a gondozása alatt levő többi filiáit gyakrabban meglátogathassa.

Tekintettel arra, hogy a folyamodó lelkész felügyelete alatt álló cserműi leányegyház szép fejlődésnek indult élete, a gondozó lelkész gyakori látogatásának szükségességét igazolja: folyamodó lelkész kérvényét, ajánlattal terjeszti föl az egyházkerület közgyűlésére egyházmegyénk.

89. Szondy György gyantai lelkész, a kisházai és széplaki tanitók államsegély kérvényének kedvező elintézését kérve, egyszersmind — hogy e két leányegyházat havonként kétszer meglátogathassa — a ref. segélyegylettől már két éven át élvezett fuvardijnak, részére ez évre is folyóvátétele tárgyában kérelmez.

Folyamodó lelkész kérvénye azzal terjesztetik föl az egyházkerület közgyűléséhez, hogy tekintettel a félreeső s idegen elemek közt küzdő kisházai és széplaki leányegyházak folytonos lelkészi gondozásának s ellenőrzésének kiválóan szükséges és hasznos voltára, Szondy György lelkész részére az eddig fuvardíj czimen nyert ref. segélyegyleti

segélyt — 50 forintot — ez évben is megadni méltóztassék.

90. Laczikó János kisházai tanitó, államsegélyért folyamodik.

Folyamodó tanitó kérelme, miután a folyó évre szóló államsegély már kiosztatott, ezuttal nem teljesithető.

91. Varga András széplaki tanitó, államsegélyt kér.

Varga András tanitó, tekintettel a tanitás terén kifejtett buzgalmára, tekintettel arra, hogy fizetésnek alig mondható csekély javadalmában is érzékeny kárt szenvedett, a tanitói föld egy részét elboritó árviztől, — rendkivüli államsegélyre ajánltatik s e czélból kérvénye, a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre, ajánlólag terjesztetik föl.

92. Nagy Sándor ágyai lelkész, a szintyei fiókegyház nevében kéri, hogy addig is, mig Szintyén rendszeres tanitói díjlevél állittathatnék ki, a most, 110 forint készpénzben, 40 forint értékü terményben az egyháztagok által, továbbá 50 frt megnyert államsegélylyel s az aradmegyei „Kölcsey-egyesület"-től kapott 40 forinttal biztositott 240 forint díjazásra, tanitót hivhasson Szintyére. Továbbá a szintyei fiókegyház érdekében beadott ref. segélyegyleti s közalapi segélykérvény pártoló fölterjesztését kérve, kérdi, hogy az unitáriusokká lettek, az iskolaépitési és iskolafentartási adóval megróhatók-é, vagy csak magasabb tandíjfizetésre kötelezhetők? Végül jelentést tesz a fiókegyház jelen kedvezőbb helyzetéről.

A midőn örömmel értesül egyházmegyénk a szintyei fiókegyház kedvezőbb helyzetéről s ama nemes törekvéséről, hogy elkészült iskolájába mielőbb tanitót hivhasson s ekép a leányegyházak sorába lépjen, ugyanakkor a tanitói díjlevelet ideiglenesen helyettesitő, a tanitó javadalmazását megállapitó — s beterjesztett kötelezvényét az egyháztagoknak, a „Köznevelési és közoktatási szervezet" 54. §-a alapján jóváhagyván, s azt a főtiszteletü egyházkerületi közgyülésre pártolólag fölterjesztvén, — *megengedi,* hogy a hivatolt „Köznevelési és közoktatási szervezet" 48. §-a értelmében, az egyházkerületi idevonatkozó végzés bevárásával, *tanitót hivhasson a szintyei fiókegyház elöljársága.* Végül az unitáriusokhoz kitértek iskolafentartási kötelezettségére vonatkozólag, végzésileg kimondja egyházmegyénk közgyülése, hogy azok, mint nem felekezetünkhöz tartozók, — a mennyiben igénybe vennék a magyar nyelvü ev. ref. iskolát Szintyén, — *a fiókegyház által csakis magasabb tandíj fizetésére kötelezhetők.*

93. Tárgyalás alá vétetett a 125—1888. sz. a. egyházkerületi végzés felhivása értelmében a konventi jegyzőkönyv 89—1887. sz. a. foglalt Szász Domokos és Fejes István-féle inditványokra vonatkozó következő javaslata Szél Kálmán esperes urnak, mely javaslat egyházmegyénk lelkészegyesületi közgyűlésének pártoló véleménye mellett terjesztetett be:

„Nagytiszteletü egyházmegyei közgyőlés!

A 125—1888. sz. egyházkerületi végzés értelmében a beérkezett rovatos ivekről jelentésemet a következőkben teszem meg.

I.

Nem megy a lelkészi és tanitói fizetés a minimumig.

1. *Tamásdán*, *S.-Kereszturon*, *B.-Ujlakon*, tehát itt a tanitóság összekapcsolandó lenne a lelkészséggel a lelkészkezében.

2. *Remetén*, hol már az iskola állami. Itt a malom jövedelme képezné a lelkészi fizetés jórészét. – a malom javitására 400 forint kölcsön volna adandó.

3. *B.-Sebesen*, hol a lelkészi fizetés 250 frtra megy. Itt a tanitósággal a lelkészség azért nem egyesithető — a tanitóság dijazása különben 300 forinton felül van, — mert B.-Sebes missziói központ 23 szórvány között. A lelkész, ha mint missziói lelkész marad továbbra is — *mi kivánatos* — a tanitóságnak nem felelhetne meg. Kapjon, mint eddig 300 forint missziói segélyt.

4. *Sonkolyoson*, hol az iskola állami, ezért is, de meg Jánosfalva is hozzá levén csatolva, mint leányegyház, a lelkészség fentartandó 300 forint évi segélylyel, mivel dijazása 300 frtra tehető ma.

5. Daczára, hogy a lelkészség már egyesitve van a tanitósággal, nem üti meg a minimumot: *Bél-Zerinden*, hol 430 frt, — *M.-Gyorokon*, hol 300 frt, — *Szakálon*, hol 400 frt, — *F.-Tóthon*, hol 230 frt, — az egyesitett lelkésztanitói fizetés, mivel pedig helyzetüknél fogva egyik sem kapcsolható társegyházzá, állandó segélylyel volnának gyámolitandók: B.-Zerind 170 frttal, Szakál 200 frttal, M.-Gyorok 300 frttal, F.-Tóth 150 frttal, oly módon, hogy ez utóbbi Tenkéhez csatoltatnék mint társegyház, vagy pedig egyszerüen mint Tenkének leányegyháza, mely utóbbi esetben tiszta tanitósággá tétetvén, 100 frt évi segélyt nyerne.

Fentebbieken kivül egyesitve van ideiglenesen a lelkészség a tanitósággal *Pankotán*, hol az *állandóan egyesitendő lenne.*

6. Állandó segélylyel lenne gyámolitandó a sok áldozatot hozott és fekvésénél fogva ugy felekezeti mint magyar nemzeti szempontból fontos *cserméi* és *nyégerfalvai* leányegyházakban, valamint *Jánosfalván*, *Szintyén*,

Kisházán és *Széplakon* alkalmazott tanitó — egyenként 100—100 frttal — összesen tehát 600 frttal évenként.

Ezen intézkedések foganatositása által a lelkészi és tanitói állomások jövője egyházmegyénkben jó darab időre megnyugtatólag lenne biztositva.

Tehát 1970 frt — ebből 300 forint missziói és igy 1670 frt — évi segély szükségeltetnék a lelkészi és tanitói állomások felsegélésére, a mi 33,400 frt tőkének 5%-os kamatja.

II.

Időleges segélyt vagy épitési kölcsönt kérnek:

1. *Belényes*, adósság törlesztésre és épület javitásra	429 frt
2. *Pankota*, 1500 frt épitésből fennálló adóssága törlesztésére, 10 éven át 150 frtot	1500 „
3. *Szentleányfalva*, 1190 frt adóssága törlesztésére 10 éven át, 119 frt	1190 „
4. *M.-Gyorok*, 800 frt adóssága törlesztésére, 10 éven át, 80 frt	800 „
(óhajtaná régi iskola épülete és telke eladását, melyre csak ráfizetnek.)	
5. *Tamásda*, toronyjavitásra, s épitési költségül	400 „
6. *B.-Sebesen*, lelkészi és tanitói lakásul egy uraságí épület megvételére kölcsönül (mind a lelkészi, mind a tanitói lakás rozzant, elavult, s ennek tőszomszédságában van az eladó uraságí épület)	3000 „
7. *Remetén*, a lelkészi fizetés alapját képező malom kijavitására kölcsön	400 „
8. *F.-Tóthon*, épület javitásra	200 „
9. *Szakálon*, templom épitésre kölcsön	1200 „
Tehát időleges segélyre vagy épitési kölcsönül szükségeltetnék összesen:	9119 frt

III.

Állandó segélyt kérnek:

1. Belényes . . .	100 frt
2. Széplak . . .	20 „
3. Sonkolyos . . .	50 „
4. M.-Gyorok . .	100 „
5. F.-Tóth . . .	50 „
6. Szakál	50 „
Összesen:	370 frt

IV.

Missziói segély szükségeltetnék ugy mint eddig:

1. B.-Sebesi körben	300 frt
2. Lippai körben	300 „
3. Erdőhegyi körben	100 „
Összesen:	700 frt

Mindezeket össseállitva:

I.	Lelkészi és tanitói fizetésekre évi	1670 frt	segély tőkéje	33,400 frt
II.	Időleges segély és épitési kölcsönül			9119 „
III.	Állandó segélyül évi	370 frt	tőkéje	7400 „
IV.	Missziói segélyül „	700 „	„	14,000 „
	évi segély	2740 frt	5%-os tőkéje	63,919 frt

Tehát évi segély szükségeltetnék 2740 frt, missziói nélkül 2040 frt.
Időleges segélyül és épitési kölcsönül 9119 frt.
De mert valószinü, hogy az összes szükségletekre nem lesz fedezet:

A)

Első sorban adandó volna:

I. Épitési kölcsönül Szakálnak	500 frt
„ „ B.-Sebesnek	1000 „
Összesen:	1500 frt

II. Lelkészi fizetés javitására:

1. Sonkolyosnak évi 100 frt segély 5%-os tőkéje	2000 frt
2. M.-Gyoroknak „ 100 „ „ „ „	2000 „
3. F.-Tóthnak „ 70 „ „ „ „	1400 „
Összesen:	5400 frt

III. Szegény leányegyházaknak:

1. Csermőn iskola fentart. évi 100 frt 5%-os tőkéje	2000 frt
2. Nyégerfalván „ „ „ 70 „ „ „	1400 „
3. Szintyén „ „ „ 70 „ „ „	1400 „
4. Széplakon „ „ „ 50 „ „ „	1000 „
Összesen:	5800 frt
Tehát I. II. III. alatti szükségletek 5%-os tőkéje	12,700 frt

B)

Második sorban adandó volna:

I. Épitési kölcsönül:

1. Remetének, a lelkészi fizetés alapját képező malom javitására	400 frt
2. Belényesnek adósság törlesztésre, épület javitásra	429 „
Összesen:	829 frt

II. Lelkészi fizetés javitásra:

1. Szakálnak, 100 frt évi segély 5%-os tőkéje	2000 frt
2. B.-Zerindnek 70 „ „ „ „ „	1400 „
Összesen:	3400 frt
I. és II. összesen	4229 frt

A) és B) sorozatu kölcsönök összege 16,229 frt, oly módon, hogy a 700 frtnyi missziói segély ezenkivül állandóan megadatnék évenként egyházmegyénknek.

Azon esetben pedig, ha törlesztési kölcsön a közalapból nem adatnék és az eddig gyakorlatban volt segélyezési eljárás tartatnék meg továbbra is, évi segélyt nyerne:

1. Szakál, templom épitésre	150 frt
2. B.-Sebes, lelkészi és tanitói lakás vételre	150 „
3. Sonkolyosi lelkész	100 „
4. M.-Gyoroki lelkésztanitó	100 „
5. Szakáli „	70 „
6. F.-Tóthi „	70 „
7. F.-Tóthi egyház	60 „
8. Csermői leányegyház iskola fentartásra	100 „
9. Szintyei „ „ „	70 „
10. Nyégerfalvai „ „ „	70 „
11. Széplaki „ „ „	50 „
Összesen:	990 frt.“

Egyházmegyei közgyűlésünk, a maga részéről, a közalapból történő segélyezés módozatául a *Szász Domokos erdélyi püspök által tett inditványt fogadja el*, mint a mely szélesebb és tágabb körénél fogva a Fejes-féle módositványt is magában foglalja.

Elfogadja egyházmegyei közgyűlésünk Szél Kálmán esperes urnak, a lelkészegyesületi közgyűlés jóváhagyása mellett beterjesztett, a 125—1888. sz. egyházkerületi felhivás értelmében kidolgozott javaslatát is, s azt egész terjedelmében jegyzőkönyvileg kinyomatni, s a főtiszteletü egyházkerületi közgyűlésre felterjeszteni rendeli.

94. Balog Ambrus egyházmegyei főjegyző inditványa folytán:

egyházmegyei közgyűlésünk Szél Kálmán esperes ur iránt — mint a ki esperesi nehéz állásában nemcsak az egyházi közigazgatás gyakran rohamosan összehalmozódó és terhes kötelességeit a legpéldásabb pontossággal, részrehajlást nem ismerő, csupán az igazságra, az egyházi és iskolaügyek felvirágzását tekintő pártatlansággal, lankadatlanul teljesiti, — hanem közigazgatási szorgos elfoglaltsága mellett, még arra is tud magának időt szakitani, hogy a legnehezebb és legkényesebb ügyekben maga dolgozza ki a legkörültekintőbb

javaslatokat, melyek ugy szellemi képzettségének, mint a tényleges, meglevő viszonyokat soha szemelől el nem tévesztő, gyakorlati éleslátásának mind megannyi fényes tanubizonyságai, a mint ezt a fenti számban foglalt javaslata minden kétségen felül igazolja — *a legteljesebb elismerést, a legméltánylóbb hálát kifejező köszönetének jegyzőkönyvi nyilvánitását azon osztatlan ohajtás mellett rendeli el,* hogy nagytiszteletü *Szél Kálmán* szeretve tisztelt esperesünk, szép hivatalában *sokáig . . . sokáig* tündököljék még előttünk, mint a kötelesség hüséges és odaadó teljesitésének utánzásra méltó és lelkesitő példányképe!

95. Az egyházkerületi közgyűlés 34—1888. sz. végzésében foglalt felhivása következtében felvétetett lelkészegyesületi közgyűlésünk jegyzőkönyvének beterjesztett következő határozata:

„Tárgyalás alá vétetett a magyarországi reformált egyház egyetemes konventjének, 1887. nov. hó 19—26-ik napjain tartott gyűlése jegyzőkönyve 83-ik számában előterjesztett „országos lelkészi gyám- és nyugdijintézetet" illető részletes tervjavaslata.

Egyesületünk beható vizsgálat után, ugy az országos gyám, mint a nyugdijintézet felállitását szükségesnek tartja, s a tervjavaslatban előterjesztett §§-kat általánosságban ugy, mint részleteiben elfogadja, módositást csupán a 2-ik §. végszavára kiván tenni annyiban, mennyiben óhajtja, hogy ezen kifejezés helyett „*a mennyi megfelel a mostani gyakorlat szerinti javadalomnak*" e kifejezés tétessék: „*a mennyi a nyugdijazandó lelkész által élvezett rendes fizetés, levonásával a káplán tartási költségeknek*" ily értelemben ajánlja elfogadás végett a nagytiszteletü s tekintetes egyházmegyei közgyűlésnek.

Egyházmegyei közgyűlésünk, a lelkészegyesületi beterjesztett vélemény alapján az „egyetemes gyám- és nyugdijintézet alapszabályait „*a maga részéről elfogadja*, s a jelzett módositást az egyházkerületi közgyűlés, illetve a nagyméltóságu konvent figyelmébe, ajánlani bátorkodik.

96. Az egyházkerületi közgyűlés 56—1887. sz. vegzésében foglalt felhivásra válaszképen

egyházmegyei közgyűlésünk kijelenti, hogy az egyházközségi dékánság (diakonatus) életbeléptetését oly czélból, mint az tervezve van, nemcsak feleslegesnek, de czélszerütlennek is véli.

Ugyanis ma már az ev. ref. egyház minden tagja az egyházi közalapi járulékkal van megróva, — és azt, végrehajtás terhe alatt befizetni köteles; — már pedig az egyházi közalap rendeltetése legnagyobb részben azon czélok felsegélése, melyekre tervezve volt a diakonatus. — Továbbá a

közalapi járulék állandóan kötelezővé tételekor, a legtöbb helyütt kimondatott, hogy ezentul a házankénti kéregetés és gyüjtés meg nem engedtetik, — annak helyettesitőjéül, mintegy megváltásául tekintetvén a közalapi járulék évenkénti állandóan kötelező fizetése.

Ilyen előzmények után, a közalapi járulék állandóan kötelező fizetése mellett, az egyházközségi dékánság utján leendő házankénti gyüjtésnek, az egyházi hatóság utján való életbeléptetése, *veszélyeztetése volna az egyházi közalapnak és megczáfolása az egyházi közalap érdekében tett egyház hatósági intézkedésnek.* — Miért is az egyházközségi dékánság életbeléptetését mellőztetni kéri egyházmegyei közgyülésünk.

97. Olvastatott Balog Ambrus főjegyző következő jelentése a missziói ügyekről:

„Nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés!

Egyházmegyénk három missziói körében a jelen év jan. 1-től aug. 1-ig felmerült mozgalmakat, a misszióval megbizott lelkészek eljárását, számadásaikat — beadott jelentéseik alapján — van szerencsém a következőkben feltüntetni.

I.

Az erdőhegyi missziói körben Pató Károly erdőhegyi lelkész meglátogatta Nadab, Simánd, Mácsa, Sz.-Márton, Székudvar, Sikló, Ottlaka, Elek, Csintye és Zaránd községeket, s ezekhez tartozó dohányosi, horgostói, karancsi, simándi, ábrányi, kéthalmi, lőkösházi, bánkuti pusztákat és tanyákat, Rózsa, László és Lipótházi majorokat, nadabi és siklói malmokat. Hitünk sorsosait, a hol lehetett összegyüjtötte, s velük magánháznál isteni tiszteletet tartott énekléssel, imádkozással, vallásunkhoz való ragaszkodásra és a tiszta keresztyéni életre buzditó és serkentő beszéd tartásával. A szüléknek mindenütt szivére kötötte gyermekeiknek vallásunkban való neveltetését és tanittatását. Személyesen is oktatgatta a gyermekeket az uriima és tizparancsolat magyarázgatásával. Simándon két betegnek külön háznál urvacsorát adott, mely alkalommal 9-en éltek urvacsorával. Ugyancsak Simándon temetett. A siklói malomban keresztelt. Siklón egy vadházasságban élő párt törvényes egybekelésre rábeszélni igyekezett.

Költségeit következő módon számolja el:

Nabadon 6 nap (jan. 4, 5, 9, 10, április 16, 17, 18)	9 frt	
Simándon 3 nap (jan. 16, április 8, juli 21) . . .	11 „	15 kr
Mácsán 6 nap (április 10, 11, 12, máj. 27, 28, 29)	18 „	—
Székudvar 3 nap (jan. 20, márcz. 15, máj. 16) .	4 „	—
Siklón 3 nap (jan. 21, márcz 16, máj. 17) . . .	15 „	—
Átvitel	57 frt	15 kr

Áthozat	57 frt	15 kr
Ottlakán 2 nap (jan. 22, márcz. 17, máj. 18) . .	6 „	—
Eleken 3 nap (jan. 23, márcz. 18, máj. 19) . .	20 „	57 kr
Bánkuton 3 nap (jan 24, márcz. 19, máj. 20) . .	18 „	26 „
Zarándon és Csintyén 3 nap (febr. 23, jul. 6, 7) . . .	6 „	07 „
Összesen:	108 frt	05 kr

Megjegyzi, hogy a fent kimutatott összeget majd egészben fuvarbérért fizette ki, s több rendbeli kiadásoktól a vidéken levő széles ismeretsége mentette meg.

II.

A boros sebesi missziói körben Tömöri Mihály boros-sebesi lelkész meglátogatta:

Zimbró, Buttyin, Bokszeg, Boros-Jenő, Beél és Doncsén községekben lakó hitsorsosainkat. Keresztelt 4 izben; esketett 2 izben; temetett 3 izben. Zimbrón a fürészgyár egy tágas helyiségében nyilvános isteni tiszteletet tartott, mikor 16 reformátuson kivül 60 más felekezetü hallgatója is volt. Ugyancsak Zimbrón egy vadházasságban élő párt a törvényes egybekelésre rábeszélnie sikerült. Buttyinban egy betegnek az urvacsorát kiszolgáltatta.

Folyó évi jan. 1-től julius 31-ig részletes számadás alakjában kimutat 98 frt 38 kr kiadást.

III.

A ménes-gyoroki misszió körben Csák József ménes-gyoroki lelkész, a mint ez valóban pontos lelkiismeretességgel és példás hüséggel összeállitott naplószerü jelentéséből kitünik, az alakulás nehézségeivel küzdő Lippa-Radna-Solymos községeket fáradságot nem kimélő odaadással látogatta. A folyó év legközelebb elmult 4 hónapjában — az előző hónapokban tett látogatásáról és működéséről való jelentés a tavaszi közgyülésen már megtétetvén — hitoktatást teljesitett 11 izben; nyilvános isteni tiszteletet teljesitett 3 izben; urvacsorát osztott a közönségnek 2 izben, betegnek 1 izben; értekezletet tartott 1 izben; temetett, esketett 1 — 1 izben.

A mult 1887. évi junius 1-től a folyó 1888. évi aug. 1 ig részletesen kimutat 73 forint kiadást, tehát a részére utalványozott 100 forint közalapi segélyből 27 frt van még rendelkezése alatt.

Végül megemlitem, hogy nagytiszteletü Szél Kálmán esperes ur és Fábián László aradmegyei főispán és egyházmegyei tanácsbiró folyó évi május hó 27-én egyházmegyei közgyülésünktől vett megbizatásuk értelmében Lippán megjelentek, s buzgó eljárásuk kezességül szolgál azon édes reménynünk beteljesedése felől, hogy ama fontos őrponton megalakul a magyar nyelvü egyesült protestáns egyház, melyre ugy felekezeti, mint magyar nemzeti szempontból a legszebb és legmagasztosabb feladatok teljesitése vár.

Mindezek után bátorkodom kérni a nagytiszteletü egyházmegyei közgyülést, hogy e jelentés tartalmát tudomásul venni kegyesen méltóztassék!“

Tudomásul szolgál.

98. Tárgyalás alá vétetett a misszió ügyében beterjesztett következő javaslat:

„Nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés!

Alólirottak a 18—1888. számu egyházmegyei végzés értelmében megbizatásunkhoz képest, a missziót teljesitő lelkészek utazási naplójára, annak láttamoztatására, felszámitható költségeikre, napi dijjaikra, palást dijjaikra, számadási okmányaikra, valamint az általok kioszthatő vallásos iratok minőségére s mennyiségére vonatkozó véleményes javaslatainkat az alábbiakban van szerencsénk beterjeszteni.

1. Az utazási napló a belmissziót teljesitő lelkészek által, mellékelt minta szerint (lásd végül a „Függelékben“!) állitandó ki s vezetendő, s az eredeti napló, másolatával együtt (ez utóbbi hitelesités czéljából) az esperesi hivatalhoz minden év végén beterjesztendő.

Mellékelt napló minta készitésénél ama czél lebegett előttünk, hogy az utazási napló egyfelől könnyen kezelhető, másfelől pedig a misszionárius lelkész eljárásának s költekezésének lehetőleg hü tüköre legyen. E napló mellé mindenesetre szükséges felvilágositó jelentést is adni be, melyben az egyes missziói pontok lélekszáma is kitüntetendő; nemkülönben a tankötelesek is.

Az utazási napló rovatai a következők:

a) Sorszám.

b) Megérkezés helye. E rovatba azon város, község, tanya vagy tanyacsoport neve irandó, hova a lelkész missziói czélból utazik.

c) Megérkezés ideje. Az év, hó, nap, a napszaka (délelőtt vagy délután is), sőt a mennyiben lehető az óra is kitüntetendő.

d) Az egyik helytől (község vagy tanyától) a másikig, mindenekelőtt pedig (l. sorszám alatt) a lelkész lakhelyétől a közelebbi első missziói pontig terjedő ut hossza legalább hozzávetőleg megállapitandó.

e) A teljesitett lelkészi szolgálatok száma a megfelelő rovatba irandó, a szerint, a mint a lelkész imádkozott vagy énekelt velök (az egybegyüjtött hivekkel), vagy bibliát olvasott, magyarázott előttök vagy predikált, esketett, keresztelt, temetett, konfirmált, urvacsorát osztott, visszás házasokat békéltetett, törvénytelenül együtt élőket intett, dorgált stb. közöttük. Ha csak vallásos beszélgetést folytatott velök, e ténykedése a rovatokon keresztülirandó.

f) Az egyháztagok közt kiosztott könyvek darab száma a megfelelő rovatba irandó be, s a kiosztott könyvek értéke, ára a

g) következő rovatba jegyzendő, beiratván, illetőleg rovatoltatván

h) azon összeg is, melyek a kiosztott könyvekért netán egyesek által fizettetnek.

i) Lelkészi ünnepélyesebb szolgálatok végeztével, adakozásra szólittassanak a hivek, — a leginkább fenforgó közszükség szerint, — vagy

saját egyházi és iskolai czéljaikra, vagy a közalap javára adakozván; s az igy begyült, vagy saját jószántokból összerakott s gondnokuk kezelésére bizott összeg bejegyzendő.

k) Az eltávozás ideje, amennyiben lehető, órája is kitüntetendő, hogy igy nemcsak a végzett lelkészi munka, hanem a missziói működés időtartama is megállapitható legyen.

l) A költségek részletesen megállapitandók, s összegezendők. „Az összes költség" rovatába, nemcsak a fuvar, napidijj, élelmezési s egyéb kiadás, hanem azon összeg is beirandó, mely a szegényeknek kiosztott könyvek árából, a netalán visszatéritett összeg levonása után fedezetlenül maradván, a missziói pénztárt terheli.

m) Minden városban, községben, tanyán vagy tanyacsoportban, — a hol egy ev. ref. vallásu családnál vagy felnőtt egyénnél több egyháztag lakik, — irni, olvasni tudó egyházgondnok választása eszközöltessék. Ez egyházgondnok nyilvántartja a hivek létszámát, kezeli az adakozás utján begyült pénzt, s mindezekről a látogató lelkészeknek számol. Tanyákon irni, olvasni tudó egyháztagok nem léte esetén, az egyháztagok nyilvántartására a gazdatiszt vagy más értelmes egyén kérendő fel.

2. Az utazási napló „Jegyzet" czimü rovatába, a gondnok vagy ilyen nem létében a szolgabiró, jegyző vagy gazdatiszt igazolja egyszerü név beirással, vagy községi pecséttel a bejegyzett adatok hitelességét.

3. Felszámitható költségképen a fuvar, a napidijj, az élelmezés, az ingyen kiosztott vallásos könyvek ára, a lelkészi szolgálatokkal szorosan összefüggő s felmerülhető egyéb költség; p o. urvacsora osztáshoz vásárolt kenyér és bor ára. A költség felszámitásánál a fuvardijj mellett legfeljebb 2 frt napidijj s 2 frt élelmezési költség irható be naponként. A saját fogatán utazó lelkészt ez összegeken felül még kilométerenként 10 krajczár fuvarköltség illeti meg. Vallásos könyvek szükség szerint csak akkor oszthatók ki, ha az utalványozott közalapi segélyt a fentebb elősorolt költségek egészen fel nem emésztik. Azonban az e czélra fordithatő összeg egyes missziói körökben, s évenként 10 forintnál többre nem mehet.

A missziót teljesitő lelkész legalább 1, legfeljebb 4 hivatalos missziói körutat, illetve látogatást tehet évenként missziói területén, illetve ennyi utazás költségeit számithatja fel. Ha hivatalos utján kivül kivánják igénybe venni lelkészi szolgálatát — missziói területén, — a teljes vagyontalanság esetét nem értve ide, maga a lelkészi szolgálatot igénylő fedezi a lelkész összes költségeit, u. m. fuvardijját, palástdijját s élelmezését.

Átalánvéve a missziót teljesitő lelkész több költséget ne számitson fel mint a mennyi az utalványozott közalapi segélyből kitelik; továbbá csakis a napló rovatainak megfelelő összegek számithatók fel költségekül, melyek természetük szerint megnevezve a beterjesztett jegyzőkönyvi jelentésben kitüntetendők.

4. A palástdijjra vonatkozólag 43—1888. számu végzéssel, egyházmegyénk közgyűlése már intézkedett.

5. A jegyzőkönyvi jelentésbe befoglalt s évenként beadandó számadás első és fő igazoló okmánya, az utazási naplónak esperesileg hitelesitett másolata; továbbá a szokásos nyugták és ellennyugták, (ezek p. o. a könyvárusi, vendéglői számla, postai vevény stb), melyek szükségesetén a naplót láttamozó egyén által is kiállithatók ugy a pénzről, mint a kiosztott könyvekről.

6. A vallásos tartalmu s kiosztható könyvek jegyzéke ez:
a) Károliféle rész vagy egész biblia.
b) A tiszántuli egyházkerület által kiadott énekeskönyv.
c) A heidelbergi katé.
d) A „Garzó"-féle bibliamagyarázat.
e) A Kovács-féle vallástani vezér- és tankönyv.
f) B. P. vallástani könyve.
g) A békésbánáti lelkészi-kör kiadványai.
h) A Köenig R. által kiadott Vallásos iratok.

Beható tárgyalás után e javaslat elfogadtatik, egész terjedelmében mellékletével együtt kinyomatni rendeltetik.

Egyházmegyénk missziót teljesitő lelkészei e javaslat értelmében eljárni köteleztetnek.

99. Az egyházkerületi közgyűlés 56—1888. számu végzésében foglalt intézkedéséhez képest, egyházmegyei közgyűlésünk 25—1888. számu végzése Fekete Imre ménes-gyoroki volt lelkészszel, jelenben aradi adóhivatalnoki gyakornok urral 266. sz. esperesi átirat mellett közöltetvén, s arról az illetőnek elismervénye bemutattatván:

az elismervény, az aradi lelkészi hivatal átiratával együtt a főtiszteletü püspöki hivatalhoz felküldetni határoztatik.

100. Olvastatott a számvevő széknek következő jelentése:

„Nagytiszteletü s tekintetes egyházmegyei közgyűlés!

A n.-szalontai ev. ref. egyházmegye 1888. április hó 5-ik napján tartott közgyűlése 48-ik számu határozata értelmében, pótlás, helyesbités végett visszadattak, a *szt.-leányfalvai, remetei, gyantai, bajji* egyházgondnokok 1887-ik évi számadásai azzal a meghagyással, hogy ujabb számvevőszéki vizsgálat alá folyó évi junius hó végéig ujból terjeszszék elő. — Ugyanezen egyházmegyei végzés utasitja a *b.-zsadányi* egyházgondnokot is, hogy mult évi számadását legkésőbb junius hó végéig vizsgálat alá adja be.

Ezek közül beérkezett a szt.-leányfalvai, bajji és b.-zsadányi egyházgondnokok számadása s miután ezekben a számvevőszék által feltüntetett

hiányok már helyesbitve vannak, a felmentvényt kiadhatónak véleményezzük.

Az egyházlátogató bizottság szóbeli jelentése alapján: kérjük a felmentvényt a remetei és gyantai egyházgondnokok mult évi számadásaira is megadni, miután a látogatóság Gyantán arról győződött meg, hogy a jegyzőkönyvben feltüntetett 344 frt 43 kr tulkiadás nem tényleges kiadás, hanem függő adósságból származik; Remetén pedig arról, hogy egyházgondnoknak a mult évi számadás igazolásául szolgáló nyugtákat előállitani lehetetlenség, de meggyőződött másfelől arról is, hogy a számadásban feltüntetett kiadások valósággal megtétettek."

Helybenhagyó tudomásul vétetik.

101. Beterjesztetett a szakáli egyház azon kérvénye, melyszerint a Stachó-féle épületnek és belteleknek a templom telkével szomszédos részét 3000 forintért lelkészlakul és templomul megvenni szándékozván, e vételt jóváhagyni ugy kérik, hogy e czélra a mostani lelkészlaknak és iskola épületnek a beltelekekkel együtt 1000 forinton való eladása engedélyeztessék; 1700 forint a templom épitési alapból fedeztetnék; 3 év alatt beszedendő 600 forint templom épitési pótadó kivetése szintén engedélyeztessék.

Minthogy a beterjesztett folyamodvány mellé *csak a szakáli egyházközségi közgyűlés jegyzőkönyve*, — az is hiányosan, pusztán a lelkésztanitó, mint egyházi jegyző által aláirva, a jelenvoltak feljegyzése nélkül — és Hoffmann György épitő, mint szakértő? azon becslése csatoltatott, melyben állittatik ugyan, hogy a megvenni szándékolt épületekben 1284 köbméter fal, s abban 320,500 tégla van, *de a téglák kibontásának költségei el vannak hallgatva*; minthogy *a presbyterium ide vonatkozó végzése*, — ugy a megveendő területnek, mint az eladandó két belteleknek *vázlat-rajza, területi nagyságát feltüntető hiteles kimutatása*, a szándékolt átalakitás *tervezete és részletes költségvetése*, Pekanovics főmérnök hivatolt ajánlata — *mind . . . . mind csatoltatni elfelejtve lettek*: a beterjesztett folyamodvány kellő és teljes felszerelés végett a szakáli egyházi előljáróságnak azon felhivással adatik vissza, hogy e nagy kiadással járó szándékba vett vételt maguk között ugy érleljék meg, *hogy az, sem az egyházi szolgálat – sem a nagyon fontos iskola ügynek hátráltatására ne váljék*, hanem mintegy *hajnala legyen ama tetemes segélyben részesült kicsiny egyházra derülni vélt jobb napoknak.*

102. Beterjesztetett a tamásdai egyháznak a toronyfedél ujból emelése s a templom kijavitása tárgyában hozott 17—1888. számu presbyteri, illetve 19—1888. számu egyházközségi határozata, s azok kapcsában az

épitési költségek fedezetét előtüntető kivetési napló, valamint a költségszámitás és az uj toronytető tervrajza is. Ezek szerint a 948 forintban elfogadott épitési költségből, az egyháztagokra — megállapitott kulcs szerint — 522 frtnyi összeg már ki is vettetett.

A tamásdai egyház beterjesztett s hivatolt számu presbyteri, illetve egyházközségi határozatait, azzal a megjegyzéssel erősiti meg egyházmegyénk közgyűlése, hogy a költségszámitásban kitüntetett főösszeg, nem 948 frt 30 krra, hanem 938 frt 30 krra rug; s a midőn a toronytető emelés s templomjavitás költségének fedezésére kivetett rendkivüli egyházi adó beszedésére utasitja a tamásdai egyház előljáróit, ugyanakkor kötelességévé teszi, hogy — tekintettel a részére ajánlatba hozott 100 frt közalapi segély bizonytalan voltára, — a még fönmaradt épitési költséghátrálékról is idejében gondoskodjék.

103. Olvastatott a szentleányfalvai egyház kérvénye, s az ennek kapcsában beterjesztett 37—1888. számu presbyteri, s 26—1888. számu egyházközségi végzés. Ezek szerint, nevezett egyház, — 52—1888. számu egyházmegyei határozatra hivatkozva — kéri, hogy miután adósságának rendezésére 810 forint kölcsönt szándékozik fölvenni Kis Mihály helybeli lakostól, — mely kölcsönt 6%-os tőkekamat törlesztés mellett, 10 év alatt fizetne vissza, — lekötvén az adósság törlesztésének fedezetéül, az eddig a tanitó fizetésének pótlására használt 20 hold földnek 80 frtra számitott évi jövedelmét: hivatolt végzések megerősitésével, a 810 frt kölcsön fölvételét engedélyezze egyházmegyénk közgyűlése.

Folyamodó egyháznak a 810 frt kölcsön fölvétele tárgyában hozott 37—1888. számu presbyteri s 26—1888. számu egyházközségi végzéseit birálata alá vevén egyházmegyénk közgyűlése, a midőn a 10 év alatt s 6%-os tőkekamat törlesztés föltételével visszafizetendő 810 frt kölcsönnek fölvételét elvileg helyesli, ugyanakkor egyfelől a kölcsönt illető föltételek s a kellő fedezet megállapitásának, másfelől a kölcsönt tárgyazó s az egyház anyagi érdekeit s jövőjét lehetőleg biztositó adóslevél törvényes alakban kiállitásának ellenőrzésével Fábián László világi, és Ferenczy Gedeon lelkészi egyházmegyei tanácsbirákat bizza meg, utasitván a szentleányfalvai egyház előljáróit, hogy a megbizott tanácsbirák ellenőrzésével s ekép kiállitandó adóslevelét, elbirálás, illetve megerősités végett az esperesi hivatalhoz, s általa az egyházkerületi közgyűléshez *idejében* beterjeszteni igyekezzék; adóssági terhének rendezése után fenhagyatván számára az ut arra is, hogy annak idejében, a törvényes alakiságok figyelembe vételével, közalapi segélyt kérhessen.

104. Az aradi egyháztanács jóváhagyás végett beterjeszti azon intézkedését, hogy az egyháznak takarékpénztárilag kezelt törzsvagyonából az egyházi épületek javitására 200 forintot vett fel kölcsönül, oly módon, hogy azt évnegyedenként 20 forintjával törleszti.

A 200 forint kölcsön felvétele helybenhagyó tudomásul vétetik, a presbyteriumnak azonban a felvett kölcsön visszafizetése felelősség mellett kötelességévé tétetik.

105. A mezőgyáni egyház fi- és leányiskolát épittetni akarván — a melyek 4528 forintba kerülnek — beterjeszti a tervrajz, költségvetés és a fedezet kivetési kulcsát, az ezeket jóváhagyó egyháztanács és egyházközgyűlési határozatokat, valamint az egyházmegyei szakértő véleményét. Beterjeszti a mesteremberekkel kötött három darab munkabéri szerződést jóváhagyás végett.

Kéri egyideüleg, hogy az épitkezés szakadatlan folytathatása végett, kivetés utján fedezendő s három év alatt törlesztendő 3000 forint kölcsön felvétele engedélyeztessék.

Az egyházmegyei szakértő vélemény szerint a terv és költségvetés a czélnak teljesen megfelelőnek, előnyösnek találtatván, — azok helybenhagyatnak.

A kötött munkabéri szerződések, azon hozzáadással,— miszerint a munkálatok bevégzésére meghatározott idő tétessék, a munka-bérek pedig a munkálatoknak szakértő által történendő előleges megvizsgálása és átvétele után fizetendők ki, teljesen jóváhagyatnak.

A fedezet kivetési kulcsa megerősittetik.

A felvenni szándékolt 3000 forint kölcsön felvétele három év alatti törlesztésre engedélyeztetik.

106. Tárgyalás alá vétetett a tamásdai ref. egyház belhivatalnokai részéről beadott kérvény, melyben panaszolják, hogy az aradmegyei ármentesitő öblözet szabályozási munkálataival a lelkész és tanitó javadalmazására szolgáló földekből majdnem három kat. holdat elfoglalt, a tanitónak 48 forint értékü buza, — a lelkésznek 12 forint értékü tengeri vetését tette semmivé a nélkül, hogy akár a földek árát tulajdonos egyháznak megtéritette, akár a belső hivatalnokoknak elpusztult terményeikért kárpótlást adott volna, s minthogy több izbeni sürgetéseikre olyan értelmü választ nyertek, hogy a szabályozó-társulatnak egyátalán nem is áll érdekében az elfoglalt földeket kisajátitani, avagy a belső hivatalnokoknak elpusztitott vetését kárpótolni, az egyházmegye támogatásához fordulnak s azt eszközöltetni kérik, hogy az egyház a megkárosult lelkész és tanitó jogos igényei kielégittessenek.

A milyen jogosultnak és méltányosnak tekinti az egyházmegyei közgyűlés egyfelől folyamodó egyház kérelmét a

szabályozásra elfoglalt területek kisajátitása és az elpusztitott termények kárpótlása tárgyában, másfelől épen olyan *tarthatatlan* az aradmegyei szabályozó-társulat álláspontja, hogy egyesek tulajdonának saját czéljaira felhasználásáért az illető felek iránt kártéritésre kötelezve nincs.

Kétszeresen helye van a kártéritésnek, hol nem is Arad — hanem *más megye területéhez tartozó földek elfoglalásáról van szó s* hol a közlegelőbeli kárpótlás — egyebektől eltekintve, már annál fogva sem lehetséges, mert *Tamásda község közlegelővel nem bir.* Az aradmegyei szabályozó-társulat bizonyára maga részéről sem tarthatja *méltányos* dolognak s a tulajdon sérthetlenségével és az 1880. XI. t. czikk rendelkezéseivel összeférhetőnek, hogy egy a nélkül is igen szerény vagyoni helyzetü egyházat, avagy annak csekély fizetéssel ellátott hivatalnokait egy nagy érdekeltség javára ilyen jelentékeny áldozatra kényszeritsen.

Ugyanazért az aradmegyei szabályozó társulatot megkerestetni rendeli egyhm. közgyülésünk, hogy a tamásdai ev. ref. egyház földjeiből elfoglalt területeket kisajátitani s a terményekben okozott károkat megtériteni sziveskedjék.

Azon nem remélt esetre pedig, ha az egyházmegye megkeresése netalán eredmény nélkül maradna, *elnöklő esperest megbizza, hogy e tárgyban a nagyméltóságú közmunka- és közlekedési miniszteriumhoz felterjesztést tegyen.*

107. Olvastatott az anti egyház kérvénye, melyszerint a feketekörösi ármentesitő-társulat által védpartépitése czéljából a lelkészlak udvarából, valamint a templom kertből 36□ öl terület, □ ölenként 50 krajczárjával már régebben kisajátittatott; — becsatolják jóváhagyás végett a kisajátitási szerződést és térvázlatot.

A beterjesztett kisajátitási szerződés jóváhagyatik, a kisajátitásból a feketekörösi ármentesitő-társulat által fizetendő 18 forint gyümölcsözőleg az egyház vagyonaként kezelendő s annak csupán az évi kamata lesz felhasználható a lelkész által.

108. Sarkadi lelkész s gondnok tanitói lak helyiségül megvették az. egyházképviseletében Cseh Ferencz és Kesztyűs Erzsébettől a sarkadi 814. számu telekjegyzőkönyvben foglalt (585, 586.) hejrajzi számu beltelkes házat 1000 forint vételárért; becsatolják jóváhagyás végett az adásvételi szerződést az ezt jóváhagyó egyházközgyűlési határozattal.

Minthogy az egyháztanácsi határozat bemutatva nem lett, kérvényező egyház utasittatik, *hogy a hiányzó határozatot az espereshez küldje be.* — A vételhez az egyházmegye egyébként hozzájárul s az végleges megerősités

végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjeszteni határoztatik.

109. A nagyharsányi lelkész beterjeszti harsány község képviselőtestülete, presbyteriuma és egyház közgyűlésének határozatait, melyekben a lelkész széna-fizetésének öt éven át készpénzben való megváltása kimondatik, s annak megerősitése kérelmeztetik.

Minthogy a szándékolt megváltásba a nagyharsányi lelkész is beleegyezett, az mindkét részre előnyösnek nyilvánittatik; az egyházmegye hozzájárul ahoz, hogy a lelkész nyolcz szekér széna illetménye helyett 80 forint készpénz fizettessék évenként.

Ezen megváltás öt évre jóváhagyatik s végleges megerősités végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetni határoztatik.

110. A nagyharsányi egyház presbyteriuma és egyház közgyűlésének azon határozata, melyszerint a belhivatalnokok részére eddig természetben teljesitett őrlések jövőre készpénzben váltatnak meg, megerősités végett beterjesztetik.

A beterjesztett határozatok, melyek szerint a nagyharsányi egyház belhivatalnokai őrlésére eddig teljesiteni kötelezett 3—3 fuvar helyett jövőre mindenik belhivatalnoknak külön-külön kilencz oszt. ért. forint fizettetik — miután abba az egyház belső hivatalnokai beleegyeztek, öt évi időtartamra jóváhagyatik, az egyház annak teljesitésére kötelezteik s ezen megváltási ügy végső megerősités végett az egyházkerületi közgyűléshez felterjesztetni rendeltetik.

111. Farkas Sándor kisperegi egyházgondnok, a Kovács Bálint-féle alapitvány 1887-ik évi számadásra vonatkozó felvilágositó jelentését az ezen alap elhelyezését igazoló kötelezvények másolatai kapcsában beterjeszti.

Ezen felvilágositó jelentés folytán a Kovács Bálint-féle alap kamatozó tőkéjének 1887. évi január hó 1-sőre átvitt 375 forint 73 krajczár összege helyesnek vétetik s az 1887-ik évi számadás helybenhagyatik.

Minthogy azonban a becsatolt kötelezvények mindenikénél azon lényeges kellék hiányzik, hogy az adós és kezesek a kölcsönvett tőkének ingatlanaik telekkönyvi és helyrajzi számszerint is kimutatott bekebelezését megengednék — számadó gondnok utasittatik, hogy a kötelezvények e hiányát utólagosan az adós és kezesektől kiveendő s az eredeti kötvényre vezetendő nyilatkozattal pótolja.

112. Olvastatott a nagyzerindi egyháztanács 22—1888. számu jegyzőkönyvi határozata, mely az egyházmegye 1888. ápril 4-diki közgyűlésén 9. szám d) pont alatt hozott, s Nagy-Zerinden a 3-dik iskola fölállitását elrendelő végzésének hatályon kivül helyezését kéri, utalván ama körülményre, hogy ez idő szerint fiiskolájában 96, leányiskolájában 106 növendék van az idegenekkel együtt.

Egyházmegyénk, a tankötelesek ez időszerinti számának figyelembevétele mellett is ragaszkodik hivatolt határozatához, s *legalább egy segédtanitónak* a felállitandó 3-dik iskolában *alkalmazására a nagyzerindi egyház előljáróit utasitja.*

113. Olvastatott a komádii egyháztanács beterjesztett kérvénye, mely szerint az egyház uj iskolájának épitése befejeztetvén, a Kis Károly tanitó fölös számu tanitványainak megosztásával, az 1-ső s 2-dik elemi osztályokba, egy 240 forint fizetéssel s lakással dijazott segédtanitót kiván alkalmazni, Pap Károly eddig is ott működő s Kabai Sándor uyugalmazott tanitó mellett alkalmazott segédtanitót választván meg e hivatalra. A segédtanitó alkalmazását illető intézkedéseinek jóváhagyását kéri.

Folyamodó egyháztanács kérelmének, a „Köznevelési és közoktatási szervezet“ 49. §., illetve 48. §-rára hivatkozással ad helyet egyházmegyénk közgyűlése; s a midőn *örömmel üdvözli a komádii egyháztanácsnak az iskolaügyben sürgős szükséget pótló intézkedését*, ugyanakkor Pap Károlynak, mint ideiglenes tanitónak alkalmazásában megnyugszik.

114. Pap Károly komádii segéd-tanitó, „tisztességesen dijjazott rendes tanitói állást kér.

A rendes tanitó választása, a „Köznevelési és közoktatási szervezet“ 47. §-sa szerint a presbyterium jogkörébe tartozván, folyamodó kérelme mellőztetik.

115. Bátory István erdőgyaraki tanitó, beterjesztett oklevele alapján, bekebeleztetését kéri.

Folyamodó kérelmének csak akkor tehet eleget egyházmegyénk, ha oklevelén kivül, *szolgálati bizonyitványait* is bemutatja.

116. Nagy Imre lelkészi tanácsbiró hivatkozással arra, hogy 95—1885. számu egyházmegyei végzés folytán *„egyházmegyei tanácsbirák*, — mint a kik a kánonszerű egyházlátogatást végezik — *iskola felügyelővé nem választhatók*“ — a geszti körben eddig elfoglalt iskolafelügyelői állásáról lemond.

Mig egyházmegyei közgyűlésünk e tekintetben a szük-

séges intézkedéseket megtehetné : Nagy Imre lelkészi tanácsbiró a geszti körben iskola-felügyelői tisztével együtt járó kötelességeinek teljesitésére felkéretik.

117. Jelen gyűlés jegyzőkönyvének hitelesitésére Szél Kálmán esperes elnöklete alatt Ercsei Sándor és Dr. Balogh Elek tanácsbirák felkéretnek.

Mindezen számokat hitelesitették Nagy-Szalontán 1888. augusztus hó 13 és 15-ik napjain : *Szél Kálmán* esperes, *Ercsei Sándor* és dr. *Balogh Elek* tanácsbirák.

A 71—92, 102, 103, 112,—115 levő számaokat jegyzette : *Nagy Imre* egyházmegyei lelkészi aljegyző.

A 70, 104—111. levő számokat jegyzette : *Borbély László* egyhámegyei világi aljegyző.

A többi számokat jegyzette : *Balog Ambrus* egyházmegyei lelkészi főjegyző.

Egyházmegyei bíróság jegyzőkönyve.

1888. augusztus 9.

Jelen voltak: *Szél Kálmán* esperes és *Tisza Kálmán* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt: Ercsei Sándor, Tisza István, dr. Balogh Elek világi, — Böszörményi Károly, Nagy Péter, Ferenczi Gedeon, Balog Ambrus, Márk Ferencz és Nagy Imre lelkészi tanácsbirák; Balog Ambrus jegyző.

118. Egyházi elnök Szél Kálmán esperes kitűzi Schladt Imre Henrik szemlaki tanitónak, egyházmegyei közgyűlésünk által fegyelmi elbánás végett, irataival együtt áttett ügyét, azon kijelentéssel, hogy miután ő, mint esperes, Szemlakon személyesen végezte a törvényszerü egyházlátogatást, az egyházi törvények 261 §. c) pontja szerint *mint vizsgáló biztos,* ezen ügynek elbirálásában részt nem vehet, annálfogva felkéri *Böszörményi Károly* hivatalára nézve legidősebb lelkészi tanácsbirót, hogy az egyházi elnökséget elfoglalni sziveskedjék. Mi megtörténvén, Balog Ambrus előadó elmondja, hogy Schladt Imre Henrik szemlaki tanitóra, nemcsak hanyagsága és lényeges tanitói kötelességeinek elmulasztása miatt panaszolkodik a presbyterium, hanem — mint az az egyházlátogatás alkalmával felvett jegyzőkönyvben is már érintve van — panaszlott tanitó élete *erkölcsi tekintetben is kifogás alá esik,* annyira, hogy Hudi Pál István kiskoru Hermina leánya nevében a pécskai járásbiróság előtt Schladt Imre Henrik ellen gyermektartási díj iránt apasági keresetet inditott.

Azonban ezen ügy még folyamatban van s eldöntve világi bíróság által nincsen; sem egyházi részről meg nem vizsgáltatott, mert az erre Ferenczi Gedeon társaságában felkért Fábián László egyházmegyei tanácsbiró és aradmegyei főispán, tőle nem függő akadályok által, a vizsgálat megejtésében gátoltatott.

Ezek alapján egyházmegyei bíróságunk, — *Schladt Imre Henrik szemlaki tanitó ellen a vizsgálatot eurenaeii.*

Ezen végzés egyházmegyei gondnok Tisza Kálmán — mint hivatalára nézve idősebb elnöktárs — által panaszlott és panaszlók megbizottjai előtt élőszóval kihirdettetett és megmagyaráztatott, hogy a most elrendelt vizsgálat megtörténte után panaszlóknak joguk van rendkivüli birósági űlés összehivását is kérelmezni, de ez esetben a birósági űlés költségeit előlegezniök kell.

Jegyzette: B.-Böszörmény, 1888. augusztus 11-dik napján

Balog Ambrus,
egyházmegyei főjegyző.

Hitelesitették:

Nagyszalontán, 1888. augusztus 15-dik napján

Szél Kálmán,

Ercsei Sándor,

dr. Balogh Elek.

Tárgymutató.

61. Az egyházak képviselői igazoltatnak.
62. A gyűlésen meg nem jelenők jelentése tudomásul vétetik.
63. *Nagy Imre* a tanácsbirói eskü letétele után, székét elfoglalja.
64. *Böszörményi Lajos* lelkész-gyámintézeti választmányi taggá választatása tudomásul szolgál.
65. A tanácskozási sorrend megállapittatik.
66. Esperesi jelentés az elnökileg elintézett ügyekről.
67. „ „ a skontró ügyekről.
68. „ „ a törvényszerü egyházlátogatásról.
69. A törvényszerü egyházlátogatás költségeire vonatkozó javaslat elfogadtatik.
70. Esperesi számadás helybenhagyatik.
71. Remetei egyház közalapi segélykérvénye ajánlás *nélkül* terjesztetik fel.
72. Szentleányfalvai egyház, közalapi segélyre — alaki hiány miatt — *nem ajánltatik*
73. Tamásdai egyház 100 frt közalapi segélyre ajánltatik.
74. Jánosfalvai egyház közalapi segélyre *nem* ajánltatik.
75. Barna Zsigmond sonkolyosi lelkész 100 frt közalapi segélyre *melegen* ajánltatik.
76. Sonkolyosi egyház 100 frt közalapi segélyre ajánltatik.
77. Pankotai egyház 100 frt közalapi segélyre *buzgón* ajánltatik.
78. Ménes-gyoroki egyház 200 frt közalapi segélyre *hathatósan* ajánltatik.
79. Szintyei fiókegyház 100 frt közalapi segélyre *melegen* ajánltatik.
80. Sípos Imre belényesi lelkész 100 frt közalapi segélyre *melegen* ajánltatik.
81. Belényesi egyház 100 frt közalapi segélyre ajánltatik.
82. Derakas János f.-tóthi lelkésztanitó 50 frt közalapi segélyre ajánltatik.
83. Fekete-tóthi egyház 100 frt közalapi segélyre ajánltatik.
84. Cserméi leányegyház 100 frt közalapi segélyre *melegen* ajánltatik.

85. Nyégerfalvai leányegyház 100 frt közalapi segélyre ajánltatik.
86. Szakáli egyház közalapi segélyre *nem* ajánltatik.
87. Szintyei fiókegyház a ref. segély-egylet támogatásába ajánltatik.
88. Hajdu Elek vadászi lelkész 50 frt segélyt kér uti átalány czimen a ref. segély-egylettől.
89. Szondi György 50 frt ref. segélyegyleti gyámolitásra ajánltatik.
90. Laczikó János kisházai tanitó államsegélyben ezuttal *nem* részesithető.
91. Varga András széplaki tanitó rendkivüli államsegélyre ajánltatik.
92. Szintyei fiókegyház 240 frt díjazásra tanitót, az egyházkerület jóváhagyása után hivhat.
93. Szász Domokos inditványa a közalapi segélyezés módozata tekintetében elfogadtatik.
94. Szél Kálmán esperes iránt, *buzgó és lelkes munkálkodásáért* az elismerő és hálás köszönet kifejezése elrendeltetik.
95. Az egyetemes gyám- és nyugdij-intézet alapszabályai elfogadtatnak.
96. A dekanatus felállitása *nem* pártoltatik.
97. Jelentés a misszió ügyekről.
98. A misszió ügyében tett bizottsági javaslat elfogadtatik.
99. Fekete Imre elismervénye a püspöki hivatalhoz küldessék.
100. Számvevőszék jelentése tudomásul vétetik.
101. Szakáli egyház vételügyi kérvénye felszerelendő.
102. Tamásdai egyház rendkivüli költségvetése helybenhagyatik.
103. Szentleányfalvai egyház 810 frt kölcsön felvételére felhatalmaztatik.
104. Aradi presbyterium 200 frt kölcsön felvétele jóváhagyatik.
105. Mezőgyáni iskolák tervezete és költségvetése jóváhagyatik.
106. Az aradmegyei Fekete-Körös szabályozó társulat a tamásdai belhivatalnokok részére adjon kárpótlást.
107. Anti kisajátitás jóváhagyatik.
108. Sarkadi tanitói lak vétel, kellő felszerelés után, az egyházkerületre pártolólag terjesztetik fel.
109. Harsányi lelkész 8 szekér széna fizetése 80 frton megváltható.
110. Harsányi belhivatalnokok részére teljesitett őrlés 9—9 frton megváltható.
111. Kisperegi gondnok jelentése a Kovács Bálint alapról.
112. N.-zerindi egyház a 3-ik iskola felállitási kötelezettsége alól fel *nem* menthető.
113. Komádiban ideiglenes tanitóul Pap Károly alkalmazható.
114. Pap Károly más tanitóság iránti kérelme mellőztetik.
115. Bátori István erdő-gyaraki tanitó bekebelezéséhez szolgálati bizonyitványa is szükséges.
116. Nagy Imre tanácsbiró, a geszti körben mint iskolafelügyelő, további intézkedésig meghagyatik.
117. Hitelesitésre bizottság kéretik fel.
118. Schladt Imre Henrik szemlaki tanitó ellen a vizsgálat elrendeltetik.

Függelék a 18—1888. számu egyházmegyei végzés értel-

Utazási naplója N. N. x . . . . y-i

a	b	c	d	e

Sorszám	Megérkezés		Távolság kilométerekben, a közelebb végzett szolgálat helyétől számitva	Minő lelkészi szolgálatokra volt szükség? Hány esetben végeztetett?										
	helye	ideje		ima	éneklés	biblia olvasás	biblia magyarázat	predikatio	esketés	keresztelés	temetés	konfirmatio	urvacsora osztás	visszás házasok, törvénytelen együtt élők ügyének orvoslása

mében készitett 98. szám alatti véleményes javaslathoz.

belmissziót teljesitő lelkésznek.

f				g		h		i		k		l								m
Hány darab osztatott ki?				A kiosztott könyvek összes értéke?		Ebből visszatérittetett?		Egyházi czélokra adakoztak?		Eltávozás idejeje?		Fuvar költség?		Napidijj?		Koszt?		Egyéb költség?		Összes költség?		Jegyzet. Gondnok vagy világi hatóság igazolása
biblia	énekes könyv	káté, vallástan	egyéb vall. olv.	frt	kr	frt	kr	frt	kr			frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	

*